כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות

בסודשיח

בס"ד ■ יום רביעי ■ פרשת בשלח ■ י' בשבט ה'תשס"ט ■ 04.02.2009 ■ גליון מס' 04

תפוצה לכל קהילות ישראל

עוד בעיתון

ניתן לעבור לכתבה הרצויה ע"י לחיצה על שמה.

כשרות
על כשרות הפירות היבשים
ט"ו בשבט קרב ובא, והשווקים מוצפים בפירות יבשים שנשתבחה בהן טורקיה, ובל נשכח שאף ברכת שהחיינו לא ניתן לברך עליהם...
המשך בעמ' 2

חוק וסדר
"תעשה מה שאתה מבין"
באופן עקרוני אני נגד אלימות. עם זאת, לפרקים, כשהצד שכנגד מתנהג בבריונות, אין לך ברירה. כבר נאמר בכתובים "עם עקש תתעקש"...
המשך בעמ' 6

כוסות רוח, באנקעם ועלוקות
משהגיעו השתיים אל הצדיק רשם מפיהן השמש שתי פתקאות לצדיק. ברם, אירע המקרה והשמש החליף בין הפתקים...
המשך בעמ' 8

סיפור לשבת
ניחום אבלים
הרב הצדיק ר' נחום בעריש, חתן האדמו"ר מסדיגורא זצ"ל, סיפר את המעשה הנורא הזה...
המשך בעמ' 4

שביבים
- "מחאת הרבנים אינה נדרשת"
- ועדת חקירה שלא קמה
- הגדת הגרי"ד זצ"ל
- קדימויות בעלייה לתורה

המשך בעמ' 7

למי הזכות לצאת למלחמה נגד האויב?

ההרורים אחרי המלחמה

/ הרב יוסף גרליצקי*

בימים האחרונים שוחחתי עם כמה ידידים, והייתה ניכרת קורח-רוח מרובה מהמלחמה בדרום הארץ. "נו, סוף סוף נכנסו בהם", הם אומרים. "הנה מתגשמת התקווה שהממשלה מבינה שמה שצריך פה זה רק כוח. ודאי אתם הרבנים מרוצים מהענין"... כן, קל מאוד להיתפס פה לתקווה ואפילו לשביעות רצון, הנה סוף סוף באים חשבון עם המחבלים הארורים, ומכים בהם מנה אחת אפיים על כל הסבל שהם גורמים ליהודים.

לא נעים להיות משבית השמחה הזאת, אך מאחר שכבר נגמרה המלחמה (וידוע מחז"ל "לא לקטרג בשעת סכנה") לא נותר אלא לומר בקול רם את אשר על ליבנו - רבני 'פיקוח נפש' וקונגרס הרבנים למען השלום. שמחה גדולה אין כאן, תקווה גדולה אין כאן, וודאי שלא ניצחון גדול.

כאשר יוזמי הפעולה של צה"ל, שרי ממשלה בכירים, חוזרים השכם והערב על המנטרות: "אין בכוונתנו לכבוש מחדש את עזה", "המטרה היא לא למוטט את שלטון החמאס", "מטרת הפעולה היא לחזור לשולחן המשא ומתן", "לקבוע סדר יום חדש בעזה" - ולאידך, איננו שומעים אפילו פעם אחת, ולא מדובר אחד של הממשלה או הצבא, הבעת חרטה. חרטה כלשהי על המדיניות האומללה של ויתורים ונסיגות, ובראש אסון ההתנתקות, שהביא אותנו במישרין למצב הנורא, שבו מיליון יהודים וילדיהם ישבו במקלטים רועדים מפחד על מה נשמח ועל מה נעלוז?

> "יתירה מזו, מטרת הפעולה הצבאית עצמה הינה אותה מטרה של דרך אוסלו האיומה וכל הבאים אחריה - להביא למו"מ על נסיגה וויתורים ישראליים נוספים!"

ברור, אפוא, שכל טובה לא תצמח לעם ישראל מפעולה כזאת, כל עוד ההבנה הבסיסית שעליה היא עומדת, היא אותה מדיניות רקובה ועיוורת, ש"אם נצליח לחזור לשולחן המו"מ", ו"יסכימו לדבר איתנו", מיד נפסיק את הלחץ הצבאי, (שוב נאפשר להם להתחמש ולהתארגן, לשלוט בשטחי ארץ ישראל ולפגוע ביישובינו, שהרי "יש עם מי לדבר").

אעז לומר יותר מכך: לעומדים בראשות ממשלת ישראל כיום, לא הייתה כל זכות מוסרית להוציא את חיילי צה"ל ואת עם ישראל למלחמה כנגד אויב שהם עצמם אלו שיצרו אותו, חימשו אותו, וסיפקו לו את עמדות הירי (גוש קטיף) כל עוד לא נשמעה מפיהם בפומבי אמירה ברורה של חרטה והתנצלות על מעשיהם שהביאו למצב הביטחוני הרעוע הזה.

יתירה מזו, מטרת הפעולה הצבאית עצמה הינה אותה מטרה של דרך אוסלו האיומה וכל הבאים אחריה - להביא למו"מ על נסיגה וויתורים ישראליים נוספים! "להכריח אותם לבוא לשולחן המו"מ!". ה'קיצוניים' שבהם מעיזים 'לקוות' להצליח להוריד את ה'חמאס' מהשלטון בעזה, על מנת ש'ידידינו הותיקים' - רוצחי הרשות הפלשתינית ה'מתונה' - ישלטו בה במקומו... זוהי ה"ישועה" אליה הם מייחלים...

כשכל השאיפה היא רק "לכבות שריפות" כרגע ולא לחשוב על בטחון עם ישראל בארצו לטווח ארוך, מה הפלא שאותה פחדנות מונעת מהם להפעיל את כל הכוח הדרוש, ולרדוף אחרי "מתווכים" להפסקת אש?

ודאי, הפעולה הצבאית היתה נחוצה לנו באופן קריטי, ולא היום אלא כבר לפני שנים, אך לא אלו האנשים האמורים לעמוד בראשה!

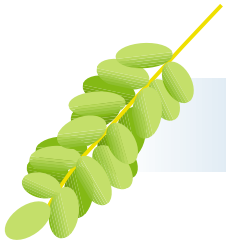
התורה קבעה באופן ברור לגבי מלחמות עם-ישראל "איש הירא ורך הלבב ילך וישוב לביתו, ולא ימס

את לבב אחיו כלבבו"! אנשים אלו, המאמינים עדיין באופן סהרורי בשיטת הויתור והנסיגה, המפחדים לעשות באופן מלא ונחרץ את הדרוש באמת לביטחון תושבי ישראל, שלא שמעו לאזהרות התורה ולאזהרות כל מי שעיניו בראשו מפני ההתנתקות האומללה, ולא השמיעו עדיין מילת התנצלות אחת על מעשיהם שהביאו במישרין למצב משפיל זה - הם אינם ראויים להנהיג פעולה צבאית חשובה זו! אם הם רוצים להועיל לתושבי הדרום - יתפטרו מיידית מתפקידם ויניחו אותה לאלו שהזהירו מראש על אסון ההתנתקות!

אין להם כל זכות מוסרית ואנושית לסכן ולו חייל אחד, כל עוד לא כרעו בפניהם על רגליהם ואמרו בפה מלא "סליחה, אנחנו במו-ידינו גרמנו למצב זה שבגללו אתה עכשיו מסכן את חייך!"

אם אכן יעמדו ראש הממשלה ושריו ויצהירו מפורשות ובפומבי: "טעינו, נוכחנו לדעת כי צדקה תורתנו הקדושה שאסרה כל נסיגה משטחי ישראל, שכן היא מסכנת במישרין את תושבי הארץ (נפסק בשולחן ערוך סימן שכט), ולכן לא ננהל מעתה כל מו"מ באף שטח על נסיגה וויתורים, ונפעל בכל הכוח העומד לרשותנו להגן על תושבי ישראל מפני אויביהם", רק אז ראויים הם מעתה לעמוד בראש מערכה זו להגנת יושבי הארץ, ומובטחת להם הצלחתו האמיתית של המבצע - מיגור כל אויבינו שבקרב הפלסטינאים, מהחמאס והג'יהאד, ועד לפת"ח ואבו-מאזן, שליטה מלאה והרתעה מלאה בכל שטחי ארץ ישראל, ושלום ושלוה יהיו לעם היושב בציון.

*הכותב הוא רב מרכז תל-אביב ויו"ר קונגרס הרבנים למען השלום

כשרות / הרב יוסי שטיינברגר*

על כשרות הפירות היבשים

ט"ו בשבט קרב ובא, והשווקים מוצפים בפירות יבשים שנשתבחה בהן טורקיה, ובל נשכח שאף ברכת שהחיינו לא ניתן לברך עליהם.

לכל המכירים את דעותיי ואת חומרותיי, בכל הנוגע למאכלים שאנו מכניסים לפה, ולכל המכירים את ביקורתי כלפי הצובאים על מסעדות בעלות הכשרים מפוקפקים, ובפרט לכל מבקריי הטוענים שאני, יחד עם הבד"צים, מחפש ומוסיף מידי שבוע חומרות ואיסורים חדשים, שלא שיערום אבותינו - יבוא מאמר זה וייתכן כי יפתיע מאוד.

שכן, בכל הקשור לפירות יבשים, קטניות, ומיני שקדים ואגוזים, שונה הדבר, כיוון שבהם ניתן לשחרר את הרסן, ולאכלם ללא כשרות כלל, או בכשרות הנחשבת כלא מהודרת בדרך-כלל.

בכתיבת דברים אלה מסתכן אני, אולי, בזעמם של מנהלי הכספים בבד"צים השונים, אך מאידך אשמח כנראה את המעוניינים לאכול פירות יבשים, קטניות ואגוזים במחיר מוזל יותר, ומה שחשוב לא פחות - באיכות גבוהה יותר.

כי זאת למודעי: חלק מהחברות הנהנות מהכשרים מהודרים, מספקות לציבור מוצר באיכות כה גרועה, אשר בכל חברה אחרת לא היה עובר את סף אגף אבטחת האיכות במפעל...

משום מה, את הסחורה שחברות מכובדות, ללא כשרות, או ללא כשרות מהודרת, אינן מאפשרות להניח על המדף, עקב איכותה הירודה, מרשות לעצמן החברות המהודרות למכור לציבור שלנו - ואף במחירים יקרים ומופקעים.

האסור והמותר

מה מותר ומה אסור, בתחום הפירות היבשים:

- **משמש מיובש:** המשמש המיובש הקיים בארץ, אינו צריך כשרות. המשמשים באים כולם מטורקיה. לאחר שנקטפו, משטחים אותם על שטיחים או סדינים, על גבי האדמה, למשך כארבעה ימים, לייבוש טבעי בשמש. לאחר מכן הם מובאים למפעל האריזה, שם מוצא מהם הגלעין על-ידי לחיצה בבסיס המשמש. מכאן גם צורתו המעוכה. במפעל האריזה נשטפים המשמשים במברשות ובמים חמימים, מוסף להם חומר מונע השחרה, שהינו חומר כימי שאינו נזקק לכשרות. המשמשים מחולקים לגדלים ולאיכויות, ונארזים בקרטונים של כ-10 ק"ג. בארץ הם נמכרים בתפזורת או באריזה קמעונאית. ללא כל תוספת.
- **צימוקים:** הצימוקים הקיימים בארץ מיובאים רובם מקליפורניה ומיעוטם מטורקיה. בקנייה בתפזורת, ניתן לבקש לראות את האריזה המקורית. על רוב האריזות בארץ, יש את ההכשרים ok, ou, כף k. באם על הקרטון אין הכשר, ניתן לבדוק את כשרותם בצורה פשוטה, וזאת באמצעות השריית מקצת מהצימוקים בכוס מים רתוחים. באם אין שמן צף (או תולעים - בעיקר בתוצרת טורקיה), הצימוקים כשרים למהדרין.

- **חמוציות:** מוצר יחסית חדש בארץ, שהינו גם בעל סגולות רפואיות - מיובאות מצפון אמריקה. החמוציות דומות לצימוקים, אך מורכבות מהם בכשרותם, כיוון שהחמוציות עוברות תהליך של המתקה בסוכרים וציפוי בשמנים. לחלק מהחברות המייבאות לארץ יש את ההכשר של ה-ou. בקנייה בתפזורת ניתן לבקש מהמוכר בחנות לראות את האריזה המקורית עם כשרות ה-ou.
- **תאנה מיובשת:** התאנים הקיימים בארץ אינם זקוקים לכשרות. כל התאנים מיובאות מטורקיה, שם - לאחר שנקטפו - משטחים אותם על האדמה כשבוע וחצי לייבוש בשמש, לאחר מכן הן מובאות למפעל האריזה, נשטפות, וממוינות ידנית, גם המעיכה

הינה ידנית. כל ארץ לפי צורת המעיכה המועדפת על תושביה. בתאנה קיימת בעיה של תולעים, שקשה מאוד לבדקם. אשר על כן הדרך המומלצת לאכילתה היא או על-ידי הוצאת כל תוכן התאנה או באמצעות טחינתה, או על-ידי השרייתה במים, לאחר פתיחתה, ובדיקת המים מהימצאות תולעים צפים.

- **אגוזי מלך קלופים:** אין בארץ כלל ייצור של אגוזי מלך קלופים וכולם מיובאים מקליפורניה ואינם זקוקים להכשר כלל וכלל.
- **אגוזי ברזיל טבעיים:** אינם תוצרת הארץ ואינם זקוקים לכשרות כלל.
- **אגוזי פקאן טבעי:** רוב הפקאנים הינם תוצרת חוץ ואינם צריכים כשרות כלל, אך מיעוט הינו תוצרת ישראל. בקניה בתפזורת, ניתן לבקש לראות את האריזה המקורית עליה מצוין ארץ הייצור.
- **גרעיני דלעת טבעיים:** אינם תוצרת הארץ וניתן לאכלם ללא כשרות.
- **גרעיני טלזה טבעיים:** אינם תוצרת הארץ וניתן לאכלם ללא כשרות.
- **פיסטוקים טבעיים:** הן קלופים והן שלמים, אינם תוצרת הארץ וניתן לאכלם ללא כשרות.
- **אגוז קשיו טבעי:** אגוז הקשיו אינו גדל בארץ ואינו זקוק לכשרות כלל. הקשיו מקורו בג'ונגלים של המזרח הרחוק. הקשיו הוא קוצו של פרי כעין תפוח. בעבר התעוררה שאלה כשרותית, היות שקילוף הקשיו מתאפשר רק לאחר חימומו, והחשש היה כי החימום בג'ונגלים נעשה בכלי האוכל של המקומיים, כלים שבהם מבשלים הם גם מאכלי טריפה. אך לאחר בדיקה התברר כי הכפריים משתמשים בכלים מיוחדים לשם כך, כיון שהרוטב של הקשיו הינו מר מאוד ולא מצוי שישתמשו באותו כלי של קילוף הקשיו לבישול מאכלים ביתיים.
- **אגוזי לוז טבעיים:** לא מולבנים, אלא בקליפתם החומה הדקה, וכמובן כשהם בקליפתם הקשה. לצערנו אינם גדלים בארץ ולכן אינם זקוקים לכשרות.
- **צנובר טבעי:** אינו גדל בארץ ואינו זקוק לכשרות. ולמי שתוהה וטועה, ברכתו בורא פרי העץ ולא האדמה.
- **ערמונים בקליפה:** אינם גדלים בארץ ואינם זקוקים לכשרות.
- **שאר הפירות המסוכרים:** בננה צ'יפס, אפרסק מיובש, חמוציות, תפוח עץ מיובש, מנגו, אננס, פפאיה, ג'ינג'ר, אגס, חבוש. קוקוס. זקוקים לכשרות מהודרת, כיוון שמוסיפים להם: שמנים, צבעי מאכל, ותמציות.

התמר הארץ ישראלי וכשרותו

בשבעה מינים נשתבחה ארץ-ישראל: "ארץ חיטה ושעורה גפן תאנה ורימון ארץ זית שמן ודבש" - ופירשו חכמנו ז"ל: דבש זהו דבש תמרים.

הנה לנו דוגמא נוספת (למי שעוד צריך לכך הוכחה) שגם כיום בארץ-ישראל אנו נמצאים בגלות, שהרי רק על ארבעה מתוך השבעה, ניתן לומר כי ארץ-ישראל משתבחת בהם.

החיטה בארץ - ברובה אינה מצליחה להתגרען לכדי שימוש לטחינת קמח, ורוב רובה של החיטה הארצישראלית מיועדת לאכילת בהמה. החיטה הנטחנת בטחנות הקמח מיובאת מחו"ל, בעיקר מארה"ב וממזרח-אירופה.

השעורה - אף היא אינה מתפתחת היטב בארץ-ישראל. ישנן כ-10 מדינות מובילות בעולם בתחום. לא נמנה את כולן, רק נאמר שאיראן ועיראק מקדימות אותנו בהרבה ביבול השעורה... ובעצם כמעט כל השעורה הנאכלת בישראל מיובאת מחו"ל, בצורת גריסים או גריסי פנינה.

תאנה - גם היא אינה ברוכה בימינו בארץ-ישראל. כל התאנים המיובשות מיובאות מטורקיה שהיא כנראה היצואנית הגדולה בעולם של תאנים מיובשות.

הרימון - לשמחתנו הוא פרי שארץ-ישראל משתבחת בו, ואף מסתמן גידול מתמיד בייצואו לאירופה, כנראה כחלק מפעמי הגאולה ומעקבתא דמשיחא.

הגפן הארצישראלי - אף הוא, לשמחתנו, משובח ביותר. ישנם זנים רבים המיועדים לאכילה ולתעשיית היין, כשהיין הישראלי נחשב כאחד מהמשובחים בעולם.

התמר - אין ספק כי הפרי המשובח ביותר שנשתבחה בו ארץ-ישראל, הינו התמר על שמונת זניו: חלאווי, חאדרווי, דרי, זהידי, דקל נור, חיאני, אמרי, מג'הול, חיאני, וברהי.

ומה בנוגע לכשרותו?

התמר הינו הפרי הפשוט ביותר: בעוד שבששת המינים ייתכנו איסורים שיאסרו את הפרי מאכילה לעולמי עד, ושום פעולה לא תוכל לתקנם ולהכשירם למאכל בכשרות, הרי שבתמר, בכל תנאי גידול, בכל זמן ובכל מצב, תיקון יחיד של הפרשות תרומות ומעשרות - יתקנו ויכשירו למאכל.

בחיטה ובשעורה קיים חשש לאיסורי טבל, שביעית, וחדש. ובאם נזרעו בשמיטה בארץ-ישראל - ייאסרו לעולם.

בגפן מתווספות על חשש טבל ושביעית אף חששות כבדים של ערלה וכלאיים.

בתאנה - נוסף על חשש טבל וערלה, יש חשש גדול להמצאות תולעים.

ברימון ובזית - חשש הערלה הוא הכבד ביותר. כי אף אם מדובר בעץ מבוגר ביותר, קיימת תופעה המכונה בשם הלא כל-כך נעים - 'חזירים'. החזירים הינם גבעולים היוצאים מהאדמה משרשי העץ, לצד ובצמוד לגזע העץ, ובאם חלקם התחתון מכוסה באדמה הרי הם כעץ חדש, ויש למנות להם שנות ערלה בנפרד ממניין השנים של העץ עצמו.

רק בתמר אין חשש ערלה, כיוון שהדקל אינו נותן פירותיו לפני 3 שנים. כמו-כן אף אם גודד (נקטף) בשמיטה, אינו אסור באכילה, לדעת רוב הפוסקים.

כמו-כן, כיוון שחלק ניכר מהתמרים בארץ-ישראל גדלים בערבה, בואכה אילת, הרי שאינם נמצאים בגבולות ארץ-ישראל המקראית, ולא קיים מחסור ועליית מחירים בשנת השמיטה.

כיוון שכך, ניתן לרכוש תמרים בכל שוק ובכל חנות. מה שנותר לצרכן הוא להפריש מהם תרומות ומעשרות.

השנה קיימת רגישות אחת יתרה: כיוון שהתמרים הנמצאים בשוק כיום הינם מגדיד שנת השמיטה, וקדושים הם בקדושת שביעית, ואין מעשרים פירות שביעית - אך כל זה שאין מעשרים, זהו רק באם יש ודאות שהינם מגדידי שביעית, אולם אם יש ספק, יש להפריש תרומות ומעשרות ללא ברכה, ולנהוג בתרומה הגדולה בקדושה, כפי שנוהגים בפירות הקדושים בקדושת שביעית.

כמו-כן, ברכישה בחנות שאינה תחת כשרות מהודרת, יש לרכוש את הפרי בהקפה, או כשאר העצות שימנעו את העברת הקדושה מהפרי למטבע הכסף.

*כותב המאמר, מומחה לכשרות ומגיש תוכנית הכשרות ברדיו קול חי. אין בפרסום המאמר משום הסכמה לנאמר בו על כל חלקיו.

סיפור לשבת

ניחום אבלים / שאול שיף

{הסיפור המובא כאן הוא מהפלאיים בין הסיפורים שבאוסף "שבחי הבעש"ט"}

הרב הצדיק ר' נחום בעריש, חתן האדמו"ר מסדיגורא זצ"ל, סיפר את המעשה הנורא הזה:

אמר רבי ישראל בעל-שם-טוב המכונה הבעש"ט לחבריא קדישא שלו: "ניסע למקום פלוני לנחם אבל אחד שהוא ממזר ותלמיד חכם". והמעשה שהיה כך היה: יהודי עשיר מת והשאיר אחריו בן ובת שלא נישאו עדיין, וכל רכושו נשאר לשניהם בלבד. התפתה האח ליצרו הרע ואחותו רח"ל נתעברה ממנו.

כשנודע דבר עיבורה התחרטו על מעשיהם, אך את המעוות לא יכלו לתקן. אמר האח לאחותו: עצתי היא שאתן לך חצי מירושת אבינו ואחר לידתך תקבעי דירתך הרחק מכאן.

הוא הכין תיבה עבור הוולד, ומיד לאחר הלידה הניח את הילד בתוכה עם סך ארבעת אלפים רובל. גם הכין מכתב שהיה כתוב בו: "בארגז זה מונח ילד יהודי, שנולד ביום פלוני, והסך ד' אלפים רובל המונחים פה, הם עבור מי מהיהודים שימצא את התינוק הזה ויקחנו לביתו, ויטולו כדת, וישכור לו מינקת עד היגמלו, ואחר כך יחזיקנו בביתו כבן, במאכל ובמשתה ובכסות. כן עליו לשכור עבור הילד מלמד עד שיגדל ויהיה לאיש, ובעבור עול הטיפול וההוצאות, ייקח לו המוצא את התינוק הזה חצי מסכום המעות הנמצא בארגז והחצי השני שייך לילד זה. ואם יסכים הילד לאחר שיגדל להישאר בבית מוצאוֹ מה טוב, ואם לא, ייקח הילד עמו את מחצית המעות".

האח שלח את התיבה ביד איש עתי, ופקד עליו לנסוע לעיר הסמוכה ולהניחה מחוץ לפתח בית המדרש.

באשמורת הבוקר הגיע מלמד אחד אל בית המדרש ומצא את הארגז. הוא קיים ככל הכתוב במכתב. גדל הילד בביתו כאחד מבניו, ולא ידע מאומה אודות מוצאו. היה הילד בעל מוח גאוני וחריף, ובמשך זמן מועט נתעלה על כל ילדי בני העיר בלימודו. אירע פעם שהיה לנער הזה ריב עם נער אחד מבני העיר, ותוך כדי חילופי דברים גילה לו הנער ההוא את עברו ואמר לו: "אל תדמה בנפשך שאתה הוא בן מלמד פלוני. לא ולא, אתה ממזר אחד, האסוף מן השוק." בשמוע הנער את דבריו, הלך אל אביו ובכה לפניו, וסיפר לו כיצד ביזה אותו הנער ההוא בביזיון גדול כזה.

בתחילה ניסה המלמד להתכחש לכל הדבר באמרו שהוא כן בנו והנער הזה הוציא עליו שם רע, אך הנער הבין בחכמתו שיש דברים בגו, ולאחר שהפציר מאוד במלמד שיגיד לו את האמת, הוצרך הלה להודות בפניו, והראה לנער את המכתב שהיה גנוז אצלו בתוך התיבה.

לאחר שעיין במכתב והתיישב בדעתו, אמר למלמד כי אכן רצונו ללכת מביתו וייקח את מחצית המעות שהיו מונחים בארגז ככתוב במכתב, ואת המחצית השנייה ייתן לו. לא סירב המלמד בזה ולא עיכב בידו. הנער אסף חפציו ופנה ללמוד בישיבות חשובות, למד בהן בהתמדה גדולה עד שנעשה בקי בש"ס ופוסקים, בנגלה ובנסתר.

בינתיים עקרה אמו מדירתה ונפרדה מאחיה כפי עצתו והתיישבה בעיר רחוקה כדי שלא יכירוה ולא יידעו מי היא. לכולם סיפרה שהיא אלמנה ורוצה להינשא להגון לה, לפי כבודה ולפי כבוד עושרה. שדכנים החלו להציע לה שידוכים הגונים, ביניהם נגידים ולומדי תורה ממשפחות מיוחסות. אחדים מהם הוטבו בעיניה, אך עם כל זאת, לא באו הדברים לידי גמר.

בעבור כמה שנים, החליטה לנסוע לאחת הישיבות החשובות והאמינה כי שם מסתמא תמצא איזה בחור אחד הגון, מופלג וגדול בתורה, שיהיה גם כן חכם במילי דעלמא ותינשא לו. וכך קרה, שהגיעה לישיבה שבנה למד שם. הלכה אל ראש הישיבה ואמרה לו, כי היות שהיא אלמנה עשירה ומיוחסת וכי היא בת פלוני מעיר פלוני - ובדתה לה איזה שם מלבה - רוצה להינשא לאיש ההגון לה ושיהיה מושלם במעלות, לכן מבקשת היא מאתו שיבחר עבורה איזה בחור מופלג ומושלם, ועבור זה תנדב גם איזה סכום הגון עבור הישיבה.

נתרצה ראש הישיבה למבוקשה, ומכל תלמידי הישיבה הוטב בעיניו הבחור הזה שהיה בנה, שתינשא לו, היות שהוא החריף מכל תלמידי הישיבה וגם הוא חכם ונבון כרצונה. אמר לה את חוות דעתו והיא נאותה לדבריו. גם הבחור הסכים לעצת רבו ולבסוף התקשרו ביניהם בשידוכין. נתנה לו האישה סכום מסוים בכדי שיתלבש לפי כבודה, ולאחר זמן קצר נערכו שם הנישואין.

נסע בעלה עמה לעיר מגוריה, אך למרבית הפלא לא יכלה האישה להיות טהורה אף פעם. התפלא בעלה על הדבר שאינו כדרך העולם, והתחיל לחקור אותה על עיר מולדתה ועל בית אביה ומשפחתה. לא יכלה אשתו לכחד ממנו שום דבר ומגודל האהבה שהייתה ביניהם גילתה לו את כל קורותיה, וכי נתעברה בזנות מאחיה לפני שנים רבות, וכי את הילד שנולד לה מאחיה נתנו בארגז ושלחוהו לאיזה עיר.

לאחר ששמע הבעל את כל סיפורה, החל להבין בבירור כי זו אמו, כי המכתב שהיה בתוך הארגז היה גנוז אצלו ונתן שבח והודאה להשי"ת על מה שהתחסד עמו ולא נתן לו להיכשל באיסור חמור כזה. הוא החליט להחריש ולא גילה לאשתו משום דבר ונמלך בדעתו לברוח ממנה, ולקח עמו סך מעות וברח משם ועקבותיו לא נודעו. נשארה האישה עגונה וגלמודה מבעלה.

האברך הזה החליט לערוך גלות ולהיות נע ונד, ולא פרסם עצמו כלמדן רק לעני סתם, עד שבא לכפר אחד ונתאכסן בבית מזיגה אצל היהודי שהיה המוכסן דשם, ישב בביתו בערך שני שבועות ופרע היטב בעד האכסניה, כדרך הסוחרים. התפלא מאוד בעל הבית בלבו על האורח המוזר, כי ראה שאין לו שום מסחר שיצטרך להתעכב בביתו, ובפרט התפלא על דבר אחד, בראותו את האורח הולך יום יום החוצה למספר שעות ולאחר מכן חזר לביתו.

החליט בעל הבית לעקוב אחריו בסתר ולראות לאן הוא הולך ומה

המשך בעמוד הבא...

מעשיו שם. והנה ראה שהאברך נכנס אל היער הסמוך נעמד ליד אילן אחד ומכה את ראשו באילן ובוכה ומיילל, וכמעט יצא מדעתו בראותו דבר זה. רץ ובא אל המקום ההוא, תפש את האברך בידו ואמר לו: "מדוע תעשה כן לסכן את נפשך בחנם על לא דבר, הייתכן לעשות כן? הרי כתוב בתורתנו הקדושה 'ונשמרתם מאד לנפשתיכם' ולפי דעתי לא עברת מעולם עברה גדולה כזו שיהיה מותר לך להרוג את עצמך ולהיות בכלל מאבד עצמו לדעת ח"ו". נבהל האברך בראותו את בעל האכסניה לידו ושמע את דבריו, אך לא ענהו מאומה. חזרו שניהם אל הבית, ויותר לא נהג האברך כן, אלא שהה בביתו עוד ימים אחדים.

לאחר מספר ימים קרא האברך את בעל הבית ואמר לו: "הנה יש לי סכום מעות מסוים, אני נותן לך את המעות הללו במתנה באופן כזה: שהמרתף שלך ליד הבית יהיה שלי לחלוטין, היינו, שאכנס אל המרתף עם טלית ותפילין ועם כיכר לחם אחת וכלי עם מים ותו לא. את המרתף תסגור היטב מבחוץ, ואת המפתח תשליך אל מקום האשפה המונח כאן מאחורי הבית, באופן שלא ימצאהו שום אדם. כן אבקשך לא להרהר אחרי, אם אני חי או לא. אל תפתחו כלל את המרתף. אם תבטיח לי שתעשה כן ותיתן לי תקיעת כף על כך שלא תשנה מדבריך אז נותן אני לך את כל מעותיי במתנה".

נתרצה בעל הבית לדבריו, ונתן לו תקיעת כף והוא נתן לו את כל מעותיו, נכנס אל המרתף ולקח עמו טלית ותפילין וכיכר לחם אחת וכלי עם מים ולא יותר. סגר בעל הבית את המרתף מבחוץ והשליך את המפתח לתוך גל אשפה כמו שפקד עליו.

בימים ההם הלך לעולמו רב אחד גדול בתורה ובמעשים טובים באיזה עיר גדולה. התייעצו אנשי העיר ביניהם והחליטו לשלוח שליחים אנשי תורה ומביני מדע, לנסוע בכל המדינה, בכדי לדרוש ולחקור אולי יזדמן להם איזה רב גדול שיהיה ראוי להיות רב בעירם.

בדרך חיפושיהם הגיעו לאותו בית מזיגה שבכפר אשר האברך היה שם במרתף. לנו שם המשולחים ובבוקר ביקשו מבעל הבית שיכין עבורם גם סעודת צהרים. תוך כדי כך נכנסו עמו בדברים והחלו לדרוש ולחקור אם ידוע לו על איזה רב תלמיד חכם שראוי יהיה לכהן בעירם.

נזכר בעל הבית באותו אברך, והוסכם בדעתו שהוא ראוי לכך, אבל להם לא גילה. הוא החל לגמגם בלשונו וניכר היה מתוך דבריו שיודע הוא על איזה רב חשוב, אך אינו רוצה לגלות להם. המשולחים שהיו אנשים חכמים ונבונים הכירו בו שהוא יודע, וביקשוהו שיחוס עליהם ויגלה להם. הפצירו בו מאוד, אך הוא סירב לגלות. באמצע שיחתם, יצא אחד מהמשולחים החוצה למקום גל האשפה שמאחורי הבית, והנה ראה שמונח שם איזה מפתח. לקחו בידו ומסרו לידי בעל הבית באמרו: "דבר זה הוא לי לפלא, כיצד מפתח הנחוץ לבית יהיה מתגולל במקום אשפה, מקום הפקר ומאוס כזה". לקח בעל הבית את המפתח בידו והכיר מיד שהוא מהמרתף. נבהל מכך, כי ידע שהטמינו היטב שלא יתגלה, והחל להבין שכנראה מן השמים הוא הדבר בכדי שיתגלה העניין, ונשתנו פניו.

כשראו המשולחים את השתנות בפניו, הפצירו בו שיגלה להם את כל תוכן העניין.

לבסוף נאות להם וסיפר את כל העניין מהאברך הנ"ל ואמר כי "האברך הוא איש פלא, איש אלוקים, נכנס לתוך המרתף שלי לפני כמה חדשים ולא לקח עמו כלום, רק טלית ותפילין וכיכר לחם אחת, אשר לפי טבע אנושי לא יתכן שיחיה עד עכשיו, ואם הוא חי עדיין, ודאי איש אלוקים הוא".

הלכו המשולחים עם בעל הבית ופתחו את דלת המרתף והתחילו לרדת במדרגות שהיו שם. עוד הם יורדים והנה האברך בא לקראתם כשהוא עטור בטלית ובתפילין ונתן להם שלום. מיד בהיכנסם החלו כבר לקראו "רבי", והציעו בפניו את מבוקשם, שרוצים הם שיסע עמם לעירם להיות להם לרב והם יתנו לו בכל שבוע שכר קצוב ברווח ובכבוד.

השיב להם האברך: "מוכן אני למלא את בקשתכם , אך ליסע תיכף עמכם זה בלתי אפשרי מטעם הכמוס עמדי. רק ביום פלוני בחודש פלוני מבטיחכם אני לבוא לעירכם". לאחר מכן נפרד מהם ונכנס למקומו אל תוך המרתף וציווה לבעל הבית לסגור את הדלת מבחוץ כמקודם.

המשולחים חזרו לעירם בשמחה רבה, על שהקרה ה' לפניהם רב גדול וקדוש עליון ואיש אלוקים.

בהגיע היום המיוחל שקבע להם הרב, יצאו כל חשובי העיר לקבל את פניו בכבוד. מיד בבואו הכירו בפניו כי איש אלוקים הוא, ובפרט כששמעו מהשליחים גודל הנוראות בעניין ישיבתו והסתתרו במרתף. הם נהגו בו כבוד ומורא, והוא היה להם לרב ואב בית דין. מקרוב ומרחוק החלו לבוא אליו לקבל את ברכתו, כי שמעו הטוב נתפרסם למרחקים.

אמו של הרב, שהייתה גם אשתו, ישבה כל הימים עגונה וגלמודה. הייתה בוכה ומיללת על ימי נעוריה וכל העושר שהיה לה לא הניח את דעתה. כששמעה שנתקבל בעיר פלונית רב אחד גדול ומהולל המפורסם לאיש מופת, עלה במחשבתה לנסוע אליו אולי תיוושע על ידו.

וממחשבה למעשה. ראה הרב ברוח קודשו כי אמו עתידה לבוא לעירו ותרצה להיכנס אליו, על כן פקד על הגבאים באזהרה גדולה, שאם תבוא אליהם אישה אחת אשר סימניה כך וכך ותרצה להיכנס אליו בתוך הבאים, לא יניחו לה בשום אופן להיכנס אליו.

התלבשה האישה בבגדים חשובים והלכה לבית הרב וביקשה מהגבאים שיתנו לה להיכנס אל הרב, אך הם הרחיקו אותה ולא הרשו לה להיכנס. ראתה שכל האנשים והנשים נכנסים אליו באין מפריע ולה לא ניתנת הרשות להיכנס. בכתה לפניהם בבכי תמרורים: "למה אהיה גרועה מכל בני ישראל?" עד שנאלצו הגבאים לגלות לה, שכן פקד עליהם הרב הקדוש בתוקף אזהרה, וכי מצדם אין שום מניעה. חזרה האישה לאכסניה שלה בפחי נפש.

בבואה אל האכסניה סיפרה לבעל הבית את כל הדבר והוא ברוב רחמיו עליה, הציע לה להחליף את בגדיה החשובים וללבוש בגדי עניים בכדי שהגבאים לא יכירוה ותכנס לחדר הרב בין כל הבאים. היא עשתה כדבריו, לבשה בגדי עניים ובאה לבית הרב. הגבאים לא הכירוה ונתנו לה להיכנס בין כל הבאים. הרב הקדוש בהרגישו שאמו נכנסה אליו, עמד מלוא קומתו נבהל ונרעש, והתחיל לבכות ולצעוק בלשון זו: "רבש"ע, מה אתה רוצה ממני?" כל העומדים סביבו לא הבינו מה זה צועק הרב ומה ועל מה בוכה הוא. כן צעק ובכה לפני השי"ת, ותיכף התעלפה האישה ונפלה לארץ ומתה. הנוכחים נבהלו מאוד, לקחו את האישה לחדר אחר וניסו להשיב את נפשה, אך ללא הועיל, היא כבר לא הייתה בין החיים.

ציווה הרב לקבור אותה כדת וכדין, והוא ישב עליה שבעה ימי אבלות. כל זה ראה הבעש"ט ברוח קודשו ונסע עם החבריא קדישא אל הרב הזה לנחמו, לנחם אבל ממזר ותלמיד חכם.

חוק וסדר

פינה משפטית מאת עו"ד משה פרידל

"תעשה מה שאתה מבין"

באופן עקרוני אני נגד אלימות. עם זאת, לפרקים, כשהצד שכנגד מתנהג בבריונות, אין לך ברירה.
כבר נאמר בכתובים "עם עקש תתעקש", או, אם תרצו, בהתאמה לימינו אנו "מה שלא הולך בכח, הולך בעוד יותר כח".
אני זוכר שבימי ילדותי שמעתי מאבא את המעשה באותו אחד שרכש סוודר ב"בית רומנו" - מרכז הטכסטיל של אז. באופן כללי קניה די מוצלחת. סוודר נחמד למראה, יחסית לא ביוקר, ובסך הכל הסוודר שירת את בעליו נאמנה עד הכביסה הראשונה. או אז התברר כי הסוודר מתכווץ ו"מוריד צבע" חרף ההקפדה על הוראות היצרן.
משחזר לחנות וביקש את כספו חזרה, הסבירו לו ללקוח, כי אין מה לעשות, הם לא מחזירים כסף.
"אבל מה עם הסוודר?" שאל אובד עצות.
"תעשה מה שאתה מבין..." גרשו אותו בבושת פנים.
בלית ברירה החליט האיש "לעשות מה שהוא מבין".
למחרת היום חזר כשבאמתחתו דלי, מים פושרים, שרפרף קטן ושלט גדול.
"זה מה שקורה לסוודרים שקונים כאן בחנות" זעק השלט, אדום על גבי לבן כשהחץ מפנה אל עבר הדלי.
וכך, ישב לו הצרכן הבלתי מרוצה על המדרכה בכניסה לחנות, כיבס לעיני כל את הסוודר הקטן והדהוי שנותר מקנייתו האחרונה, והראה לעיני כל את המים הצבעוניים מעשה ידי הסוודר להתפאר.
בתוך רגעים ספורים יצא בעל המקום לבדוק מדוע חדלו הקליינטים לפקוד את החנות.
"מה אתה עושה?" זעק כשידיו על ראשו.
"מראה לכולם מה קורה עם הסחורה שלכם".
"למה לא באת אלי?".
"באתי" הפטיר הקונה, "אמרת לי "תעשה מה שאתה מבין"".
"אז מה אתה עושה?".
"מה שאני מבין".
"עשה לי טובה" הפציר בו בעל המקום בייאוש "קח את הכסף בחזרה, קח גם כמה זוגות מכנסיים וחולצות פיצוי על עוגמת הנפש, תבחר לעצמך איזה מעיל יפה, רק קח את השרפרף והדלי ולך מכאן...".

לענייננו, לפעמים אין לך ברירה אלא ליישם את מה שלמדת מאבא.
באחד הימים הגיעה למשרדי הגב' פורטונה. אשה קשת יום, אשר המזל לא האיר לה פנים. "אתה עושה בנקים?" שאלה.
"עושה" עניתי.
"אז תשמע סיפור" גוללה בפני את מסכת חייה. בעלה היה סוחר פשוט אשר עשה חייל בעסקיו ופירנס את בני המשפחה בכבוד. ברם, בשנים האחרונות השתנה מזלו לרעה והמצב הכלכלי הקשה נתן את אותותיו. אט אט אכלו בני הזוג את חסכונותיהם, לקחו הלוואות מהבנק, ואף נקלעו לחובות כבדים. אם לא די בכך, בשנה האחרונה נפטר בעלה באופן פתאומי והבנק החל פועל נגדה בצורה אגרסיבית.
פניתי להנהלת הבנק והבהרתי את מצבה הקשה, הן במישור הכלכלי והן במישור האישי.
ניסיתי לשכנע את האחראית כי מדובר במקרה מיוחד בו יש מקום לבוא לקראת החייבת תוך וויתורים מפליגים. הן לאור היותה חדלת פירעון והן לאור מצבה הכללי והנפשי.
מספר קרובי משפחה הביעו נכונות לארגן מגבית בניסיון לחלץ אותה מהסבך, אולם הסכום שהתאסף היה נמוך באופן משמעותי מהיקף החוב.
די מהר התברר לי גם כי קיימים משקעים מהעבר בין פורטונה ובין הבנק, באשר בני הזוג נכנסו לעימותים קשים מול הבנק בניסיון להציל את עורם.
תגובת הבנק לא הייתה משביעת רצון, ולא ראיתי כיצד, כל עוד הבנק נחוש בעמדתו, תצליח הגברת להגיע להסדר שתוכל לעמוד בו. עם זאת, לאור מצבה הקשה לא ראיתי לעצמי ברירה. שבתי ופניתי אל הנהלת הבנק, שוב ושוב, והתעקשתי כי על הבנק לשפר את הצעתו. בסופו של יום, ולא מעט בשל משקעי העבר, הודיעה לי ע., מנהלת המחלקה, כי אין בכוונתה לבוא עוד לקראתנו וכי היא באופן אישי תדאג שלא יהיה וויתור נוסף מצד הבנק.

"פורטונה נראתה כבר די מיואשת. "אם הבנק לא מוכן לדבר אתנו יותר, אני הולכת להנהלה ועושה להם בלגאנים""

"אז למי את מציעה לי לפנות" התעקשתי.
"לאף אחד" השיבה בתקיפות "אני המנהלת, ואני אומרת לך אל תפנה אלי עוד בעניין הזה. אין לי מה לדבר אתך יותר, אל תתקשר אלי, ואל תטריד אותי...".
"אז מה את מציעה לי לעשות?" תהיתי.
"מצידי" השיבה ע. בשחצנות "תעשה מה שאתה מבין".
וכך, בלית ברירה, לא נותר לי לעשות אלא "מה שאני מבין".

פורטונה נראתה כבר די מיואשת. "אם הבנק לא מוכן לדבר אתנו יותר, אני הולכת להנהלה ועושה להם בלגאנים" פרקה פורטונה את תסכולה "ולא סתם בלגאנים, אני עושה סקנדאל...".
"תעשי מה שאת מבינה" העברתי לה את ההוראות שקיבלתי מע. ככתבן וכלשונן, בטרם שילחתי אותה לדרכה.

"יש לך שיחה דחופה" זמזמה לי המזכירה באמצע הישיבה "זאת ע. מהבנק והיא נשמעת די לחוצה".
"הלקוחה שלך מסתובבת כאן במחלקה, מעוררת מהומות ומאיימת להתאבד" נשמע קולה ההיסטרי של ע.
"חשבתי שאין לך מה לדבר איתי יותר" קיבלתי את פניה בחום.
"היא מאיימת להתאבד" המשיכה ע. "אני צריכה שתעזור לי".
"אז תזמיני משטרה" הפטרתי.
"מה משטרה" הזדעזעה "אתה יודע איזה פרסום זה יקבל? איזה פרצוף יהיה לי?"
"אז מה את רוצה ממני?"
"שתדבר איתה, תרגיע אותה, אני מתרשמת שהיא שומעת בקולך".
"ומה לגבי החוב?" ביקשתי תשובה ברורה.
"אני אדאג באופן אישי שהבנק יקבל את ההצעה שלכם כמו שהיא" הבטיחה ע. "רק תעשה לי טובה, קח אותה מפה כמה שיותר מהר...".

הכותב הינו בעל משרד עורכי דין ברעננה

שביבים / שאול שיף

"מחאת הרבנים אינה נדרשת"

במוצאי שבת האחרונה נפגשתי בבני-ברק לשיחה עם הרב מנחם גינק העומד בראש מערך הכשרות של ה-או.יו. ומהדמויות הדומיננטיות בגוף רבני זה הנחשב לגדול ביותר בארה"ב ובעולם כולו. הרב גינק הוא חבר המפלגה הדמוקרטית וכבר נועד פעמיים עם ברק חוסיין אובאמה, טרם שנתמנה לנשיא. שאלתי אותו הכיצד ייתכן, שהוא וחבריו אינם מרימים קולם מול הצהרותיו של אחמדינג'אד בדבר כוונותיו להשמיד את מדינת ישראל. הזכרתי לו את שתיקת הרבנים בארה"ב בתקופת השואה, שחששו אז להתעמת עם מימשל רוזוולט.

הרב גינק ניסה לשכנע, כי אין להשוות כלל בין שני המקרים. שכן, לדבריו, הנושא האיראני הוא על סדר היום התמידי והבוער של נשיא ארה"ב. לאו דווקא בגלל ישראל, אלא משום הסכנה הנשקפת מאיראן לאינטרסים החיוניים של ארה"ב באזור, והפחד שמא נשק גרעיני מסוג כלשהו, יעבור מידה לאל-קעידה. היה זה דווקא המארח, הרב יוסי טירנואר מרבני הכשרות של ה-U.O. ששאל את הרב גינק: גם אם לא נערער על דבריך, כיצד רב יכול לשתוק אחרי השואה האיומה ולא למחות, סתם מדין מחאה, על כל הצהרה, תצא מהיכן שתצא, על כוונה להשמיד את מדינת ישראל? הרב גינק סיפר, כי שמע באוזניו כיצד מזכירת המדינה, גב' הילרי קלינטון, התבטאה, כי איראן תושמד אם תעז לפגוע בישראל.

מסתבר כי מימשל אובאמה מתלבט כיצד לנהוג עם איראן, לנוכח הסקרים שנעשו ונעשים, ולפיהם אזרחי איראן הינם פרו-ארה"ב.

ועדת חקירה שלא קמה

הרב חיים שמרלר, רב בית המדרש של חסידי צאנז בירושלים ונשיא מפעלי "שערי הוראה" העולמי, התראיין בימים אלה לביטאון חב"ד, "כפר חב"ד", וכך סיפר: "...אני זוכר שיעור אחד שמסר (האדמו"ר מקלויזנבוג-צאנז זצ"ל) בבני ברק והרחוב כולו היה שחור מבני אדם... הוא זעק אז בקול נורא ואיום, כולו בער כאש להבה: 'על זה מקימים ועדת חקירה (סאברה ושתילה) על זה שגוי אחד הרג גוי שני, והיהודים לא התערבו?

אם כן, במכל שכן וקל וחומר, אני דורש בכל תוקף, בתור שריד יחיד למשפחה גדולה בת 200 נפשות שנרצחו בשואה, ובשמם של כל יהודי הונגריה שנהרגו אז, להקים ועדת חקירה שתברר היכן היו השמאלנים של היום והיכן היו רבותיהם ואבותיהם, כאשר יכלו להציל את יהודי הונגריה ולא נקפו אצבע למענם! בדרך כלל לא נהג האדמו"ר זצ"ל להתבטא בפומבי בנוגע לחורבן האישי שלו ושל משפחתו, אך במקרה זה לא נח ולא שקט עד ששכר עורכי דין והפעיל עולם ומלואו בנידון זה. אך מובן שהממסד המשפטי השמאלני לא נענה לתביעתו." עוד לא מאוחר מדי.

הגדת הגרי"ד זצ"ל

באחרונה יצאה לאור הגדה של פסח, שכל כולה עם פרושי הגרי"ד סולובייצ'יק זצ"ל. פירושי ההגדה הם בשפה האנגלית וקיים ספק אם ניתן יהיה לתרגמה לעברית, בזמן שנותר עד לחג הפסח הקרוב. יחד עם זאת נאמר, כי כרגע הכול תלוי למעשה במשפחת הרב, ואם זו תחליט לתרגם ההגדה לאלתר, אפשר יהיה לאתר צוות מתרגמים ראוי ומוכשר, וחסידי הרב ודורשי תורתו בישראל - והם רבים - יוכלו ליהנות ממנה כבר בראשית חודש ניסן הבא עלינו לטובה.

בינתיים מוציאים לאור עוד חידושי תורה של הרב על מסכתות הש"ס ועמלים על עיבוד לדפוס של כתבים שלו בתחומי מחשבת ישראל ואמונה.

קדימויות בעלייה לתורה

נוכחנו לראות שגבאים ולא רק הם, אינם מתמצאים בסדר הקדימויות של "חיובים" בעלייה לתורה. כשירות לציבור, הנה ההלכה והנהוג בקצרה: אם אין די עליות לכל החיובים, אז הראשון בחשיבות קודם לעלייה. אם יש שניים שחיובם שווה, יטילו גורל ביניהם. אם אחד מבין השניים תלמיד חכם, יש לו דין קדימה. להלן סדר הקדימויות:

א) חתן ביום חופתו קודם לכל אדם.

ב) חתן בשבת שלפני חתונתו. (אלמן או גרוש אינו חייב בעלייה ואין לו דין קדימה לשום חיוב אחר. מכל מקום כתב בספר שערי אפרים, שייתנו לו עלייה אם אפשר).

ג) נער בשבת אחר שנהיה כבר בר- מצווה. נער בר-מצווה שווה לחתן בשבת שלפני החתונה ואם אין די עליות יטילו גורל.

ד) בעל בשבת ראשונה שאשתו הולכת לבית הכנסת אחרי לידה (גם אחרי הפלה רח"ל). גם אם אינה בבית הכנסת הוא "חיוב" לעלייה אחר שעברו 40 יום ללידת זכר או 80 יום אחר לידת נקיבה (ואף אם נולד רח"ל מת).

ה) חתן בשבת אחר חתונתו כשנישא מיום רביעי ואילך, ורק בבחור שנשא בתולה. (נהגו ליתן עלייה גם לחתן שנישא בתחילת השבוע-שערי אפרים).

ו) בעל יאהרצייט לאב ואם. אם אין היאהרצייט ביום הקריאה אינו חיוב גמור לעלייה, אך נהגו לקרוא למפטיר מי שיש לו יאהרצייט בשבוע הקרוב.

ז) אבי הבן בשבת שלפני המילה. וישנם מנהגים נוספים לגבי עלייה לתורה של בעל תוקע ובעל מוסף בראש השנה.

וואַרט...

כוסות רוח, באנקעס ועלוקות

"ויאמינו בה' ובמשה עבדו" - אמונת חכמים

בשעה שביקש רבי אהרון הגדול מקרלין להדגיש את כוחה של אמונת חכמים נהג לספר את סיפור המעשה בדבר מחותנו, הצדיק הראז'ינער.

שני יהודים כפריים אשר חיו בשכנות נחלקו בהתנהגותם. זה מאמין באמונת חכמים בכל מאודו וזה חף מאמונת חכמים כמעט לחלוטין.

איתרע המזל ונשותיהם היו ההיפך הגמור. אשתו של המאמין לא זכתה להתברך באמונת חכמים בעוד אשת רעהו ה"לא מאמין" האמינה גם האמינה.

באחד הימים נפל המאמין למשכב, חלה אנושות והרופאים לא יכלו למצוא מזור ותרופה למחלתו. משכלו כל הקיצים ביקש מאשתו כי תיסע לצדיק הראז'ינער שיתפלל בעדו.

האשה, אשר לא נתברכה באמונת חכמים, סיפרה על כך לחברתה המאמינה, וזו האחרונה לא רק ששכנעה אותה לנסוע אלא אף ביקשה להצטרף אליה לאותה הנסיעה.

"גם אני חפצה לבקר אצל אותו צדיק" סיפרה המאמינה "הנה הגיע מועד תשלום דמי החכירה של בית המרזח, ואין לנו באמתחתנו ולו פרוטה שחוקה לשלם לפריץ על חשבון התשלום".

משהגיעו השתיים אל הצדיק רשם מפיהן השמש שתי פתקאות לצדיק. ברם, אירע המקרה והשמש החליף בין הפתקים.

משנכנסה אשת החולה - המאמין עיין הצדיק בפתקה בדבר דמי החכירה וברך את האשה: "ישועת השם כהרף עין".

משנכנסה אשת החוכר עיין הצדיק בפתקה בדבר המחלה הקשה והורה לאשה לכסות את הבעל בכוסות רוח - "באנקעס" ועלוקות.

האשה המאמינה קיבלה את הוראת הצדיק בתמימות, ושבה אל ביתה. הבעל קיבל את פניה אבל וחפוי ראש. הפריץ כבר שלח מספר שליחים לדרוש את דמי החכירה ואין בידו מאומה לשלם. בפעם האחרונה כבר נהג השליח במשנה תקיפות והחל מאיים על היהודי כי אם לא יפרע את חובו באופן מיידי, רע ומר יהיה גורלו.

"מה אמר לך הרבי?" שאל את אשתו בספקנות.

"לשים עליך עלוקות ובאנקעס" השיבה האשה.

"עלוקות ובאנקעס?"

"כן, עלוקות ובאנקעס..."

"וזה מה שיעזור לי לשלם את דמי החכירה?" הרים גבה בספקנות "עלוקות ובאנקעס".

"כן" השיבה האשה "זה מה שהרבי אמר, עלוקות ובאנקעס".

"מה כבר יש לי להפסיד?" חשב הבעל בליבו והחליט למלא אחר הוראת הצדיק "ממילא אין לי פרוטה לשלם, ואם לא יועיל, לא יזיק".

למחרת היום שלח הפריץ את אנשיו לגבות את החוב אחת ולתמיד, ו"אם לא" הורה להם הפריץ, עליהם להעניש את החוכר היהודי, להפליא בו מכות ולהשליך אותו ואת משפחתו מבית המרזח.

משהגיעו השליחים אל בית היהודי מצאו אותו שוכב במיטה, וכולו חבול וזב דם מכוסות הרוח ומהעלוקות.

משספרו על כך לפריץ התקשה להאמין, בימים האחרונים היה אותו יהודי בריא כמו שור.

"הביאוהו אלי" ציווה.

משהובא היהודי אחר כבוד, נדהם הפריץ ממצבו והתעניין מה אירע שהביא אותו לידי כך.

לפתע עלה במוחו של אותו יהודי רעיון, והוא סיפר לפריץ כי בשל חובו, נסע העירה והחל לווה כספים מכל אשר פגש על מנת שיוכל לפרוע את חובו לפריץ. ברם, משלא נותר באמתחתו כסף לשכור עגלה, נאלץ לכתת רגליו כל הדרך אל הכפר. משחלף ביער בשעת לילה מאוחרת התנפלה עליו חבורת שודדים, שדדה את כספו והפליאה בו מכות נמרצות, וכך השתרך בקושי, מוכה וחבול, אל ביתו.

אשתו של הפריץ אשר ישבה מן הצד הזדעזעה קשות ורגשות האשם הציפו אותה. שהרי, כך סברה, כל המכות שניחתו על אותו יהודי לא היו אלא משום שבעלה הפריץ הילך עליו אימים.

"אלמלא איימת עליו" נזפה בבעלה "לא היו שודדים אותו ולא היו מכים אותו. עליך להזמין לו רופא" הורתה לבעלה הפריץ אשר מילא אחר דרישתה בצייתנות.

"בנסיבות העניין מן הראוי כי תמחל לו גם על החוב" ציוותה על בעלה אשר הסכים גם לכך בלית ברירה.

"ועכשיו שנטל הלוואות כה רבות הפך גם לבעל חוב" הוסיפה ואמרה תוך שהיא דורשת מבעלה ליתן לו, ליהודי, את בית המרזח חינם אין כסף לשלוש שנים נוספות.

והוסיף הרב מקרלין וסיפר כי כשמחותנו הראז'ינער סיפר לו את העניין, העיד על עצמו כי בשעה שהגיעה אליו האשה עם צרת תשלום דמי החכירה לא הייתה באמתחתו שום עצה וישועה, ורק מפאת אמונת החכמים העצומה שהייתה מנת חלקה שלחו לה ישועה מן השמים.

ליקט וערך: משה פרידל

עיצוב ועריכה גרפית:
גיל ויין עיצוב גרפי
טל. 052-7723288
אימייל. gilwein@zahav.net.il

כתב העת נמצא עתה בהרצה,
נשמח לקבל תגובות והערות מהקוראים:
דוא"ל: schiffs@013.net.il